

Konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

sa izmjenama predviđenim Protokolima 11 i 14

s Protokolima 1, 4, 6, 7, 12 i 13

Serbian version/Version serbe

Prevod

Tekst Konvencije sadrži izmjene u skladu sa odredbama Protokola br. 14 (CETS br. 194) od dana njegovog stupanja na snagu 1. juna 2010.

Tekst Konvencije ranije je izmjenjen u skladu s odredbama Protokola 3 (ETS, br. 45) koji je stupio na snagu 21. septembra 1970, Protokola 5 (ETS, br. 55) koji je stupio na snagu 20. decembra 1971 i Protokola 8 (ETS, br. 118) koji je stupio na snagu 1. januara 1990, te sadrži i tekst Protokola 2 (ETS, br. 44) koji je u skladu sa članom 5 stav 3 istog postao sastavni deo Konvencije od njenog stupanja na snagu 21. septembra 1970. Sve odredbe koje su bile izmjenjene ili dodate ovim Protokolima zamenjene su Protokolom 11 (ETS br. 155), danom njegovog stupanja na snagu 1. novembra 1998. Od tog datuma, Protokol 9 (ETS, br. 140), koji je stupio na snagu 1. oktobra 1994, ukinut je a Protokol 10 (ETS br. 146) je izgubio svoju svrhu.

Trenutni status potpisa i ratifikacija Konvencije i njenih protokola kao i potpuna lista deklaracija i rezervi su dostupni na <http://conventions.coe.int>

Sekretarijat Evropskog suda za ljudska prava jun 2010. Konvencija o ljudskim pravima

Konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

Rim, 4. novembra 1950.

Vlade potpisnice ove Konvencije, kao članice Savjeta Evrope,

Imajući u vidu Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima koju je Generalna skupština Ujedinjenih nacija proglasila 10. decembra 1948;

Imajući u vidu da ova Deklaracija ima za cilj da obezbijedi opšte i djelotvorno priznanje i poštovanje prava proklamovanih u njoj;

Imajući u vidu da je cilj Savjeta Evrope postizanje većeg jedinstva između njegovih članica i da je očuvanje i razvijanje osnovnih ljudskih prava i sloboda jedan od načina na koji tom cilju treba stremiti;

Potvrđujući iznova svoju duboku vjeru u one osnovne slobode koje su temelj pravde i mira u svijetu i koje se najbolje održavaju stvarnom političkom demokratijom, s jedne strane, i zajedničkim shvatanjem i poštovanjem ljudskih prava od kojih one zavise, s druge strane;

Rješene da, kao vlade evropskih zemalja koje su sličnih pogleda i imaju zajedničko nasljeđe političkih tradicija, ideala, slobode i vladavine prava, preduzmu prve korake za skupno ostvarivanje izvjesnih prava navedenih u Univerzalnoj deklaraciji, Sporazumjele su se o sljedećem:

Član 1

Obaveza poštovanja ljudskih prava

Visoke strane ugovornice jemče svakome u svojoj nadležnosti prava i slobode određene u Dijelu I ove Konvencije.

Dio I

Prava i slobode

Član 2

Pravo na život

1 Pravo na život svakog lica zaštićeno je zakonom. Niko ne smije biti namjerno lišen života, osim prilikom izvršenja presude suda kojom je osuđen za zločin za koji je ova kazna predviđena zakonom.

2 Lišenje života se ne smatra protivnim ovom članu ako proistekne iz upotrebe sile koja je apsolutno nužna:

a radi odbrane nekog lica od nezakonitog nasilja;

b da bi se izvršilo zakonito hapšenje ili spriječilo bjekstvo lica zakonito lišenog slobode;

c prilikom zakonitih mjera koje se preduzimaju u cilju suzbijanja nereda ili pobune.

Član 3

Zabrana mučenja

Niko ne smije biti podvrgnut mučenju, ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju.

Član 4

Zabrana ropstva i prinudnog rada

1 Niko se ne smije držati u ropstvu ili ropskom položaju.

2 Ni od koga se ne može zahtijevati da obavlja prinudni ili obavezni rad.

3 Za svrhe ovog člana izraz "prinudni ili obavezni rad" ne obuhvata:

a rad uobičajen u sklopu lišenja slobode određenog u skladu sa odredbama člana 5 ove Konvencije ili tokom uslovnog otpusta;

b službu vojne prirode ili, u zemljama u kojima se priznaje prigovor savjesti, službu koja se zahtjeva umjesto odsluženja vojne obaveze;

c rad koji se iziskuje u slučaju kakve krize ili nesreće koja prijete opstanku ili dobrobiti zajednice;

d rad ili službu koji čine sastavni dio uobičajenih građanskih dužnosti.

Član 5

Pravo na slobodu i bezbjednost

1 Svako ima pravo na slobodu i bezbjednost ličnosti. Niko ne može biti lišen slobode osim u sljedećim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom:

a u slučaju zakonitog lišenja slobode na osnovu presude nadležnog suda;

b u slučaju zakonitog hapšenja ili lišenja slobode zbog neizvršenja zakonite sudske odluke ili radi obezbjeđenja ispunjenja neke obaveze propisane zakonom;

c u slučaju zakonitog hapšenja ili lišenja slobode radi privođenja lica pred nadležnu sudsku vlast zbog opravdane sumnje da je izvršilo krivično djelo, ili kada se to opravdano smatra potrebnim kako bi se predupredilo izvršenje krivičnog djela ili bjekstvo po njegovom izvršenju.

d u slučaju lišenja slobode maloljetnog lica na osnovu zakonite odluke u svrhu vaspitnog nadzora ili zakonitog lišenja slobode radi njegovog privođenja nadležnoj vlasti.

e u slučaju zakonitog lišenja slobode da bi se spriječilo širenje zaraznih bolesti, kao i zakonitog lišenja slobode duševno poremećenih lica, alkoholičara ili uživalaca droga ili skitnica.

f u slučaju zakonitog hapšenja ili lišenja slobode lica da bi se spriječio njegov neovlašćeni ulazak u zemlju, ili lica protiv koga se preduzimaju mjere u cilju deportacije ili ekstradicije.

2 Svako ko je uhapšen mora biti obaviješten bez odlaganja i na jeziku koji razumije o razlozima za njegovo hapšenje i o svakoj optužbi protiv njega.

3 Svako ko je uhapšen ili lišen slobode shodno odredbama iz stava 1.c ovog člana mora bez odlaganja biti izveden pred sudiju ili drugo službeno lice zakonom određeno da obavlja sudske funkcije i mora imati pravo da mu se sudi u razumnom roku ili da bude pušten na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može se usloviti jemstvima da će se lice pojaviti na suđenju.

4 Svako ko je lišen slobode ima pravo da pokrene postupak u kome će sud hitno ispitati zakonitost lišenja slobode i naložiti puštanje na slobodu ako je lišenje slobode nezakonito.

5 Svako ko je bio uhapšen ili lišen slobode u suprotnosti s odredbama ovog člana ima utuživo pravo na naknadu.

Član 6

Pravo na pravično suđenje

1 Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se mora izreći javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s cijelog ili s dijela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbjednosti u demokratskom društvu, kada to zahtijevaju interesi maloljetnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u mjeri koja je, po mišljenju suda, neophodno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde.

2 Svako ko je optužen za krivično djelo mora se smatrati nevinim sve dok se ne dokaže njegova krivica na osnovu zakona.

3 Svako ko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:

a da bez odlaganja, detaljno i na jeziku koji razumije, bude obaviješten o prirodi i razlozima optužbe protiv njega;

b da ima dovoljno vremena i mogućnosti za pripremanje odbrane;

c da se brani lično ili putem branioca koga sam izabere ili, ako nema dovoljno sredstava da plati za pravnu pomoć, besplatno dobije branioca po službenoj dužnosti kada interesi pravde to zahtijevaju;

d da ispituje svjedoke protiv sebe ili da postigne da se oni ispituju i da se obezbijedi prisustvo i saslušanje svjedoka u njegovu korist pod istim uslovima koji važe za one koji svjedoče protiv njega;

e da dobije besplatnu pomoć prevodioca ako ne razumije ili ne govori jezik koji se upotrebljava na sudu.

Član 7

Kažnjavanje samo na osnovu zakona

1 Niko se ne može smatrati krivim za krivično djelo izvršeno činjenjem ili nečinjenjem koje, u vrijeme kada je izvršeno, nije predstavljalo krivično djelo po unutrašnjem ili međunarodnom pravu. Isto tako, ne može se izreći stroža kazna od one koja se mogla izreći u vrijeme kada je krivično djelo izvršeno.

2 Ovaj član ne utiče na suđenje i kažnjavanje nekog lica za činjenje ili nečinjenje koje se u vrijeme izvršenja smatralo krivičnim djelom prema opštim pravnim načelima koja priznaju civilizovani narodi.

Član 8

Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života

1 Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.

2 Javne vlasti neće se miješati u vršenje ovog prava sem ako to nije u skladu sa zakonom i neophodno u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbjednosti, javne bezbjednosti ili ekonomske dobrobiti zemlje, radi spriječavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

Član 9

Sloboda misli, savjesti i vjeroispovjesti

1 Svako ima pravo na slobodu misli, savjesti i vjeroispovjesti; ovo pravo uključuje slobodu promjene vjere ili uvjerenja i slobodu svakog da, bilo sam ili zajedno s drugima, javno ili privatno, ispoljava vjeru ili uvjerenje molitvom, podučavanjem, običajima i obredom.

2 Sloboda ispovijedanja vjere ili ubjeđenja smije biti podvrgnuta samo zakonom propisanim ograničenjima neophodnim u demokratskom društvu u interesu javne bezbjednosti, radi zaštite javnog reda, zdravlja ili morala, ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

Član 10

Sloboda izražavanja

1 Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo uključuje slobodu posjedovanja sopstvenog mišljenja, primanja i saopštavanja informacija i ideja bez mješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj član ne sprječava države da zahtijevaju dozvole za rad televizijskih, radio i bioskopskih preduzeća.

2 Pošto korišćenje ovih sloboda povlači za sobom dužnosti i odgovornosti, ono se može podvrgnuti formalnostima, uslovima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom i neophodnim u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbjednosti, teritorijalnog integriteta ili javne bezbjednosti, radi sprečavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, zaštite ugleda ili prava drugih, sprječavanja otkrivanja obavještenja dobijenih u poverenju, ili radi očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva.

Član 11

Sloboda okupljanja i udruživanja

1 Svako ima pravo na slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja s drugima, uključujući pravo da osniva sindikat i pristupi mu radi zaštite svojih interesa.

2 Za vršenje ovih prava ne smiju se postavljati nikakva ograničenja, osim onih koja su propisana zakonom i neophodna u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbjednosti ili javne bezbjednosti, radi sprečavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, ili radi zaštite prava i sloboda drugih. Ovim se članom ne sprječava zakonito ograničavanje vršenja ovih prava pripadnicima oružanih snaga, policije ili državne uprave.

Član 12

Pravo na sklapanje braka

Muškarci i žene odgovarajućeg uzrasta imaju pravo da stupaju u brak i zasnivaju porodicu u skladu s unutrašnjim zakonima koji uređuju vršenje ovog prava.

Član 13

Pravo na djelotvorni pravni lijek

Svako kome su povrijeđena prava i slobode predviđeni u ovoj Konvenciji ima pravo na djelotvoran pravni lijek pred nacionalnim vlastima, bez obzira na to da li su povredu izvršila lica koja su postupala u službenom svojstvu.

Član 14

Zabrana diskriminacije

Uživanje prava i sloboda predviđenih u ovoj Konvenciji obezbjeđuje se bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su pol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost s nekom nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.

Član 15

Odstupanje u vanrednim okolnostima

1 U doba rata ili druge javne opasnosti koja prijete opstanku nacije, svaka Visoka strana ugovornica može da preduzme mjere koje odstupaju od njenih obaveza po ovoj Konvenciji, i to u najnužnijoj mjeri koju iziskuje takva situacija, s tim da te mjere ne budu u neskladu s njenim drugim obavezama prema međunarodnom pravu.

2 Prethodna odredba ne dopušta odstupanja od člana 2, osim u pogledu smrti prouzrokovane zakonitim ratnim postupcima, ili člana 3, 4 (stav 1) i 7.

3 Svaka Visoka strana ugovornica koja koristi svoje pravo da odstupa od odredbi Konvencije obavještava u potpunosti generalnog sekretara Savjeta Evrope o mjerama koje preduzima i razlozima za njih. Ona takođe obavještava generalnog sekretara Savjeta Evrope kada takve mjere prestanu da djeluju i kada odredbe Konvencije ponovo počnu da se primjenjuju u potpunosti.

Član 16

Ograničenja političke aktivnosti stranaca

Nijedna odredba članova 10, 11 i 14 ne smije se tumačiti tako da sprječava Visoke strane ugovornice da ograničavaju političku djelatnost stranaca.

Član 17

Zabrana zloupotrebe prava

Ništa u ovoj Konvenciji ne može se tumačiti tako da podrazumijeva pravo bilo koje države, grupe ili lica da se upuste u neku djelatnost ili izvrše neki čin usmjeren na poništavanje bilo kog od navedenih prava i sloboda ili na njihovo ograničavanje u većoj mjeri od one koja je predviđena Konvencijom.

Član 18

Granice korišćenja ograničenja prava

Ograničenja navedenih prava i sloboda koja su dozvoljena ovom Konvencijom ne smiju se primjenjivati ni u koje druge svrhe osim onih zbog kojih su propisana.

Dio II

Evropski sud za ljudska prava

Član 19

Uspostavljanje Suda

Da bi se obezbijedilo poštovanje obaveza iz Konvencije i protokola uz nju koje su prihvatile Visoke strane ugovornice, ustanovljava se Evropski sud za ljudska prava, u daljem tekstu "Sud". Sud će raditi kao stalni organ.

Član 20

Broj sudija

Sud se sastoji od onolikog broja sudija koliko je Visokih strana ugovornica.

Član 21

Uslovi za službu

1 Sudije moraju imati visoki moralni ugled i posjedovati kvalifikacije potrebne za obavljanje visokih sudskih funkcija, odnosno biti priznati pravni stručnjaci.

2 Sudije služe u ličnom svojstvu.

3 Tokom svog mandata sudije se ne smiju baviti poslovima koji su nespojivi s njihovom nezavisnošću, nepristrasnošću ili zahtjevima stalne službe; sva pitanja u vezi s primjenom ovog stava rješava Sud.

Član 22

Izbor sudija

1 Za svaku stranu ugovornicu sudiju bira Parlamentarna skupština većinom glasova, sa liste od tri kandidata koje dotična Visoka strana ugovornica predloži.

Član 23

Mandat i prestanak mandata

1 Sudije se biraju na period od devet godina. One se ne mogu ponovo birati.

2 Sudiji ističe mandat kada navršši 70 godina života.

3 Sudije ostaju na dužnosti dok im se ne odredi zamjena. Međutim, oni nastavljaju da rade na predmetima koje su već uzeli u razmatranje.

4 Sudija se ne može razriješiti funkcije osim ako druge sudije ne odluče dvotrećinskom većinom da on više ne ispunjava potrebne uslove.

Član 24

Sekretarijat i izvjestioci

1 Sud ima sekretarijat čije se funkcije i organizacija utvrđuju Poslovníkom Suda.

2 Kada postupa sudija pojedinac, Suda pomažu izvjestioci koji su potčinjeni predsjedniku Suda. Oni čine dio Sekretarijata Suda.

Član 25

Opšta sednica Suda

Na opštoj sjednici Sud:

a bira predsjednika i jednog ili dva potpredsjednika Suda na period od tri godine; oni mogu ponovo biti birani;

b ustanovljava veća za određeni vremenski period;

c bira predsjednike vijeća Suda; oni mogu ponovo biti birani;

d usvaja poslovnik Suda;

e bira sekretara Suda i jednog ili više njegovih zamjenika;

f podnosi zahtjev u skladu sa članom 26, stav 2.

Član 26

Sudija pojedinac, odbori, vijeća i Veliko vijeće

1 Sud razmatra predmete od strane sudije pojedinca, u odborima od troje sudija, vijeću od sedam sudija i u Velikom vijeću od sedamnaest sudija. Vijeća Suda ustanovljavaju odbore za određen vremenski period.

2 Na zahtjev Opšte sjednice Suda, Komitet ministara može, jednoglasnom odlukom i za određeni period, da broj sudija u vijeću smanji na pet.

3 Kada sudi kao sudija pojedinac, sudija ne može da razmatra predstavku podnijetu protiv visoke strane ugovornice sa čije liste je izabran.

4 U sastav vijeća i Velikog vijeća po službenoj dužnosti ulazi sudija izabran sa liste visoke strane ugovornice protiv koje je podnijeta predstavka. Ako takvog sudije nema ili nije u mogućnosti da učestvuje u radu, u svojstvu sudije u radu vijeća i Velikog vijeća učestvuje lice koga izabere predsjednik Suda sa liste koju unaprijed podnosi ta visoka strana ugovornica.

5 U sastav Velikog vijeća ulaze i predsjednik i potpredsjednici Suda, predsjednici vijeća i druge sudije izabrane u skladu sa Poslovníkom Suda. Kada se predmet iznese pred Veliko vijeće na osnovu člana 43, sudije članovi vijeća koje je donijelo presudu ne mogu učestvovati u radu Velikog vijeća, s izuzetkom predsjednika Vijeća i sudije koji je izabran sa liste visoke strane ugovornice protiv koje je podnijeta predstavka.

Član 27

Nadležnost sudije pojedinca

1 Sudija pojedinac može da proglašuje neprihvatljivom ili da skine s liste predmeta Suda predstavku podnijetu na osnovu člana 34, ako se takva odluka može doneti bez daljeg ispitivanja.

2 Ova odluka je konačna.

3 Ako sudija pojedinac ne proglašuje predstavku neprihvatljivom ili je ne skine s liste predmeta Suda, ustupice je nekom od odbora ili vijeća na dalji postupak.

Član 28

Nadležnost odbora

1 Predstavku podnijetu u skladu s članom 34. odbor može jednoglasnom odlukom:

a da proglašuje neprihvatljivom ili je skine s liste predmeta, ako se takva odluka može donijeti bez daljeg ispitivanja; ili

b da proglašuje prihvatljivom i istovremeno donese presudu o suštini spora ako je pitanje koje je predmet spora takvo da se odnosi se na tumačenje ili primjenu Konvencije ili protokola uz nju i već je razjašnjeno u ustaljenoj praksi Suda.

2 Odluke i presude donijete na osnovu stava 1. su konačne.

3 Ako sudija izabran sa liste visoke strane ugovornice protiv koje je podnijeta predstavka ne učestvuje u radu odbora, odbor može u svakoj fazi postupka da pozove tog sudiju da zauzme mjesto jednog od članova tog odbora, uzimajući u obzir sve relevantne činjenice, uključujući i to da li je ta visoka strana ugovornica osporila primjenu procedure predviđene stavom 1. tačka b).

Član 29

Odluke vijeća o prihvatljivosti i suštini stvari

1 Ako nije donijeta odluka na osnovu članova 27. i 28, niti je izrečena presuda na osnovu člana 28, vijeće odlučuje o prihvatljivosti i suštini pojedinačnih predstavlki podnijetih na osnovu člana 34. Odluka o prihvatljivosti može se donijeti zasebno

2 Vijeće odlučuje i o prihvatljivosti i suštini međudržavnih predstavki podnijetih na osnovu člana 33. Odluka o prihvatljivosti donosi se zasebno osim kada Sud, u izuzetnim slučajevima, ne odluči drukčije.

Član 30

Ustupanje nadležnosti Velikom vijeću

Ako se povodom predmeta koji vijeće razmatra pokrene neko ozbiljno pitanje od značaja za tumačenje Konvencije ili protokola uz nju, ili ako rješenje pitanja pred vijećem može da dovede do rezultata koji nije u saglasnosti s nekom prethodno donijetom presudom Suda, vijeće može, sve dok ne donese presudu, da ustupi nadležnost Velikom vijeću, izuzev kada se tome protivi jedna od stranaka u sporu.

Član 31

Ovlašćenja Velikog vijeća

Veliko vijeće

a odlučuje o predstavkama podnijetim na osnovu člana 33 i člana 34, kada mu neko od vijeća ustupi nadležnost na osnovu člana 30 ili kada mu je predmet upućen na osnovu člana 43;

b odlučuje o pitanjima koja Sudu upućuje Komitet ministara u skladu s članom 46, stav 4; i

c razmatra zahjete za savjetodavna mišljenja podnijete na osnovu člana 47.

Član 32

Nadležnost Suda

1 Nadležnost Suda se proteže na sve predmete koji se tiču tumačenja i primjene ove Konvencije i protokola uz nju, a koji su mu upućeni na osnovu članova 33, 34, 46 i 47.

2 U sporovima oko nadležnosti odlučuje Sud.

Član 33

Međudržavni sporovi

Svaka Visoka strana ugovornica može ukazati Sudu na svaku povredu odredbi Konvencije ili protokola uz nju za koju smatra da se može pripisati nekoj drugoj Visokoj strani ugovornici.

Član 34

Pojedinačne predstavke

Sud može da prima predstavke od svakog lica, nevladine organizacije ili grupe lica koji tvrde da su žrtve povrede prava ustanovljenih Konvencijom ili protokolima uz nju, učinjene od strane neke Visoke strane ugovornice. Visoke strane ugovornice obavezuju se da ni na koji način ne ometaju djelotvorno vršenje ovog prava.

Član 35

Uslovi prihvatljivosti

1 Sud može uzeti predmet u postupak tek kada se iscrpe svi unutrašnji pravni lijekovi, u skladu sa opštepriznatim načelima međunarodnog prava, i u roku od šest mjeseci od dana kada je donjeta pravosnažna odluka.

2 Sud ne postupa po pojedinačnoj predstavi podnijetoj na osnovu člana 34 koja je a anonimna, ili

b u suštini istovjetna s predstavkom koju je Sud već razmatrao, ili koja je već podnijeta nekoj drugoj međunarodnoj instanci radi ispitivanja, odnosno rješavanja a ne sadrži nove relevantne činjenice.

3 Sud proglašava neprihvatljivom svaku pojedinačnu predstavku podnijetu na osnovu člana 34. ako:

a smatra da je predstavka nespojiva sa odredbama Konvencije ili protokola uz nju, očigledno neosnovana, ili predstavlja zloupotrebu prava na predstavku; ili

b smatra da podnosilac predstavke nije značajnije oštećen, osim ako poštovanje ljudskih prava ustanovljenih Konvencijom i protokolima uz nju ne zahtijeva ispitivanje suštine predstavke, s tim da se predstavka ne može odbaciti po ovom osnovu ukoliko slučaj nije prethodno s dužnom pažnjom razmotrio domaći sud.

4 Sud odbacuje svaku predstavku koju smatra neprihvatljivom u smislu ovog člana. On to može učiniti u svakoj fazi postupka.

Član 36

Intervencija trećih lica

1 Visoka strana ugovornica čiji je državljanin podnosilac predstavke može podnijeti pisana zapažanja i uzeti učešće u raspravi u predmetima pred vijećem ili Velikim vijećem.

2 Predsjednik Suda može u interesu ispravnog postupanja pozvati Visoku stranu ugovornicu koja nije strana u postupku ili svako zainteresovano lice koje nije podnosilac predstavke da podnesu pisana zapažanja ili uzmu učešće u raspravi.

3 Komesar za ljudska prava Savjeta Evrope može podnijeti pisani podnesak i uzeti učešće u raspravi u predmetima pred vijećem ili Velikim vijećem.

Član 37

Brisanje predstavki

1 Sud u svakoj fazi postupka može odlučiti da izbriše predstavku sa liste predmeta ako se na osnovu okolnosti može zaključiti:

a da podnosilac predstavke ne namjerava da dalje učestvuje u postupku; ili

b da je stvar razriješena; ili

c da iz svakog drugog razloga koji Sud utvrdi nije više opravdano nastaviti sa ispitivanjem predstavke.

Međutim, Sud nastavlja s ispitivanjem predstavke ako je to potrebno radi poštovanja ljudskih prava ustanovljenih Konvencijom i protokolima uz nju.

2 Sud može odlučiti da predstavku vrati na svoju listu predmeta ako smatra da okolnosti to nalažu.

Član 38

Ispitivanje predmeta

Sud razmatra predstavku zajedno s predstavnicima stranaka i, ako je to potrebno, preduzima istragu za čije će mu efikasno sprovođenje zainteresovane visoke strane ugovornice obezbijediti sve neophodne uslove.

Član 39

Prijateljska poravnanja

1 U svakoj fazi postupka Sud se može staviti na raspolaganje stranama u sporu kako bi se postiglo prijateljsko poravnanje zasnovano na poštovanju ljudskih prava ustanovljenih Konvencijom i protokolima uz nju.

- 2 Postupak koji se vodi na osnovu stava 1. povjerljive je prirode.
- 3 Ako se postigne prijateljsko poravnanje, Sud skida predmet sa svoje liste odlukom koja sadrži kratak opis činjenica i postignutog rješenja.
- 4 Odluka se dostavlja Komitetu ministara koji nadgleda izvršenje odredbi prijateljskog poravnjanja predviđenih odlukom.

Član 40

Javna rasprava i uvid u spise

- 1 Rasprave su javne, sem kada Sud u posebnim okolnostima odluči drukčije.
- 2 Spisi deponovani kod Sekretara dostupni su javnosti, sem kada predsjednik Suda odluči drukčije.

Član 41

Pravično zadovoljenje

Kada Sud utvrdi prekršaj Konvencije ili protokola uz nju, a unutrašnje pravo Visoke strane ugovornice u pitanju omogućava samo djelimičnu odštetu, Sud će, ako je to potrebno, pružiti pravično zadovoljenje oštećenoj stranci.

Član 42

Presude vijeća

Presude vijeća postaju pravosnažne u skladu s odredbama člana 44, stav 2.

Član 43

Obraćanje Velikom vijeću

- 1 U roku od tri mjeseca od presude vijeća svaka stranka može, u posebnim slučajevima, da zahtjeva da se predmet iznese pred Veliko vijeće.
- 2 Kolegijum od pet sudija Velikog vijeća prihvatiće zahtjev ako se predmet tiče nekog važnog pitanja vezanog za tumačenje ili primjenu Konvencije, odnosno protokolka uz Konvenciju, ili pak kakvog drugog ozbiljnog pitanja od opšteg zanačaja.
- 3 Ako kolegijum prihvati zahtjev, Veliko vijeće odlučuje o predmetu presudom.

Član 44

Pravosnažne presude

- 1 Presuda Velikog vijeća je pravosnažna.
- 2 Presuda vijeća postaje pravosnažna
  - a kada stranke izjave da neće zahtjevati da se predmet iznese pred Veliko vijeće; ili
  - b tri mjeseca posle donošenja presude, ako se ne zatraži da se predmet iznese pred Veliko vijeće; ili
  - c kada kolegijum odbije zahtjev za obraćanje Velikom vijeću na osnovu člana 43.
- 3 Pravosnažna presuda se objavljuje.

Član 45

Obrazloženja presuda i odluka

- 1 Presude kao i odluke kojima se predstavka proglašava prihvatljivom ili neprihvatljivom moraju biti obrazložene.
- 2 Ako presuda u cjelosti ili jednom svom dijelu ne predstavlja jednoglasno mišljenje sudija, svaki sudija ima pravo da iznese izdvojeno mišljenje.

Član 46

Obaveznost i izvršenje presuda

- 1 Visoke strane ugovornice se obavezuju da se povinuju pravosnažnoj presudi Suda u svakom predmetu u kome su stranke.
- 2 Pravosnažna presuda Suda se dostavlja Komitetu ministara koji nadgleda njeno izvršenje.
- 3 Ako Komitet ministara smatra da praćenje izvršenja pravosnažne presude otežava neki problem u vezi sa tumačenjem presude, može se obratiti Sudu radi donošenja odluke povodom pitanja tumačenja. Za odluku o obraćanju Sudu potrebna je dvotrećinska većina glasova ovlašćenih predstavnika u Komitetu.
- 4 Ako Komitet ministara smatra da neka visoka strana ugovornica odbija da se povinuje pravosnažnoj presudi u predmetu u kojem je stranka, on može, nakon što zvanično obavijesti tu visoku stranu ugovornicu, a na osnovu odluke usvojene dvotrećinskom većinom glasova predstavnika koji sjede u Komitetu, da se Sudu obrati pitanjem da li je ta visoka strana ugovornica propustila da ispuni svoju obavezu iz stava 1.
- 5 Ako Sud utvrdi da postoji povreda stava 1, upućuje predmet Komitetu ministara radi razmatranja mjera koje treba preduzeti. Ako Sud utvrdi da stav 1. nije prekršen, vratiće predmet Komitetu ministara koji zaključuje raspravu o predmetu.

Član 47

Savjetodavna mišljenja

- 1 Na zahtjev Komiteta ministara Sud može da daje savjetodavna mišljenja o pravnim pitanjima koja se tiču tumačenja Konvencije i protokola uz nju.
- 2 Takva mišljenja se ne smiju baviti pitanjima koja se odnose na sadržaj ili opseg prava i sloboda ustanovljenih Dijelom I Konvencije i protokolima uz nju, kao ni bilo kojim drugim pitanjem koje bi Sud ili Komitet ministara mogli da razmatraju u vezi s postupcima koji se mogu pokrenuti u skladu sa Konvencijom.
- 3 Za odluke Komiteta ministara da zahtijeva savjetodavno mišljenje Suda potrebna je većina glasova predstavnika koji imaju pravo da u Komitetu zasijedaju.

Član 48

Nadležnost Suda da daje savjetodavna mišljenja

Sud odlučuje da li zahtjev za davanje savjetodavnog mišljenja koji podnese Komitet ministara spada u njegovu nadležnost određenu članom 47.

Član 49

Obrazloženje savjetodavnih mišljenja

- 1 Savjetodavna mišljenja Suda moraju biti obrazložena.
- 2 Ako savjetodavno mišljenje u cijelosti ili jednom svom delu ne predstavlja jednoglasno mišljenje sudija, svaki sudija ima pravo da iznese izdvojeno mišljenje.
- 3 Savjetodavna mišljenja Suda dostavljaju se Komitetu ministara.

Član 50

Troškovi Suda

Troškove Suda snosi Savjet Evrope.

Član 51

Privilegije i imuniteti sudija

Tokom vršenja svoje funkcije sudije uživaju privilegije i imunitete predviđene članom 40 Statuta Savjeta Evrope i sporazumima donijetim na osnovu njega.

Dio III

Ostale odredbe

Član 52

Obavještenja generalnom sekretaru

Po prijemu zahtjeva od generalnog sekretara Savjeta Evrope, svaka Visoka strana ugovornica pružiće objašnjenje o načinu na koji njeno unutrašnje pravo obezbeđuje djelotvornu primjenu svih odredaba ove Konvencije.

Član 53

Obezbuđenje postojećih ljudskih prava

Nijedna odredba ove Konvencije neće se tumačiti tako da ograničava odnosno ugrožava ljudska prava i osnovne slobode koji bi bili priznati po zakonima svake Visoke strane ugovornice ili po svakom drugom sporazumu čija je ona strana ugovornica.

Član 54

Ovlašćenja Komiteta ministara

Ništa u ovoj Konvenciji ne zadire u ovlašćenja koja su data Komitetu ministara Statutom Savjeta Evrope.

Član 55

Isključenje drugih načina za rješavanje spora

Visoke strane ugovornice saglasile su se da se neće koristiti, izuzev ako postoji poseban sporazum, postojećim međusobnim ugovorima, konvencijama ili deklaracijama kako bi neki spor koji proizilazi iz tumačenja ili primjene ove Konvencije putem predstavke podnijete da se rješava nekim drugim načinom, a ne onima koji su predviđeni ovom Konvencijom.

Član 56

Teritorijalna primjena

1 Prilikom ratifikacije, ili u svako doba posle toga, svaka država može izjaviti, putem notifikacije upućene generalnom sekretaru Savjeta Evrope, da će se u skladu sa odredbama stava 4 ovog člana ova Konvencija primenjivati na sve ili na neku od teritorija za čije je međunarodne odnose odgovorna.

2 Konvencija će se primenjivati na teritoriju ili teritorije označene u notifikaciji počev od tridesetog dana po prijemu ove notifikacije od strane generalnog sekretara Savjeta Evrope.

3 Pri primjeni odredaba ove Konvencije na takvim teritorijama vodiće se računa o lokalnim potrebama.

4 Svaka država koja je dala izjavu u saglasnosti sa stavom 1 ovog člana može u svako doba poslije toga izjaviti da prihvata nadležnost Suda u pogledu primanja predstavki od pojedinaca, nevladinih organizacija ili grupa lica prema odredbama člana 34 Konvencije, a u odnosu na neku ili više teritorija na koje se izjava odnosi.

Član 57

Rezerve

1 Prilikom potpisivanja ove Konvencije, ili prilikom deponovanja instrumenta ratifikacije, svaka država može staviti rezervu na svaku pojedinu odredbu Konvencije u obimu u kome neki zakon koji je tada na snazi na njenoj teritoriji nije saglasan sa tom odredbom. Rezerve opšteg karaktera nisu dozvoljene na osnovu ovog člana.

2 Svaka rezerva stavljena na osnovu ovog člana sadrži kratku izjavu o zakonu u pitanju.

Član 58

Otkazivanje

1 Visoka strana ugovornica može otkazati ovu Konvenciju tek po proteku pet godina od dana kada je postala strana ugovornica i to putem otkaza sa šestomjesečnim otkaznim rokom, koji se dostavlja generalnom sekretaru Savjeta Evrope, koji o tome obavještava druge Visoke strane ugovornice.

2 Otkaz ne može imati za posledicu da se Visoka strana ugovornica u pitanju oslobodi svojih obaveza prema ovoj Konvenciji u pogledu svake radnje učinjene do dana kada je otkaz počeo da djeluje, a koja bi mogla da predstavlja kršenje tih obaveza.

3 Pod ovim istim uslovima, svaka Visoka strana ugovornica koja prestane da bude članica Savjeta Evrope prestaje da bude i ugovornica ove Konvencije.

4 Saglasno odredbama prethodnih stavova, Konvencija se može otkazati u odnosu na svaku teritoriju za koju je saglasno odredbama člana 56 izjavljeno da se primjenjuje.

Član 59

Potpis i ratifikacija

1 Ova Konvencija je otvorena za potpis članicama Savjeta Evrope. Ona se ratifikuje. Ratifikacije se deponuju kod generalnog sekretara Savjeta Evrope.

2 Evropska unija može da pristupi ovoj Konvenciji.

3 Ova Konvencija stupa na snagu po deponovanju deset ratifikacionih instrumenata.

4 U pogledu svakog potpisnika koji je bude ratifikovao posle toga, Konvencija stupa na snagu na dan kada ovaj deponuje svoj instrument ratifikacije.

5 Generalni sekretar Savjeta Evrope obavještava sve članice Savjeta Evrope o stupanju na snagu ove Konvencije, o imenima Visokih strana ugovornica koje su je ratifikovale i o svim ratifikacionim instrumentima naknadno deponovanim.

Sačinjeno u Rimu, na dan 4. novembra 1950, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako verodostojna, u jednom primjerku koji se odlaže u arhiv Savjeta Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene prepise svakoj potpisnici.

Protokol uz Konvenciju o ljudskim pravima i osnovnim slobodama

Pariz, 20. marta 1952.

Vlade potpisnice, kao članice Savjeta Evrope,

Riješene da preduzmu korake radi obezbjeđenja zajedničkog sprovođenja izvjesnih prava i sloboda pored onih već sadržanih u Dijelu I Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"),

Sporazumjele su se o sljedećem:

Član 1

Zaštita imovine

Svako fizičko i pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulisala korišćenje imovine u skladu s opštim interesima ili da bi obezbijedila naplatu poreza ili drugih dažbina ili kazni.

Član 2

Pravo na obrazovanje

Niko ne može biti lišen prava na obrazovanje. U vršenju svih svojih funkcija u oblasti obrazovanja i nastave država poštuje pravo roditelja da obezbijede obrazovanje i nastavu koji su u skladu s njihovim vjerskim i filozofskim uvjerenjima.

Član 3

Pravo na slobodne izbore

Visoke strane ugovornice se obavezuju da u primjerenim vremenskim razmacima održavaju slobodne izbore s tajnim glasanjem, pod uslovima koji obezbjeđuju slobodno izražavanje mišljenja naroda pri izboru zakonodavnih tijela.

Član 4

Teritorijalna primjena

Svaka Visoka strana ugovornica može prilikom potpisivanja ili ratifikacije, ili u svako doba poslije toga, dostaviti generalnom sekretaru Savjeta Evrope izjavu o tome u kom obimu prihvata da se odredbe ovog Protokola primjenjuju na teritorijama za čije je međunarodne odnose odgovorna, a koje je označila u izjavi.

Svaka Visoka strana ugovornica koja je dostavila izjavu u smislu prethodnog stava može naknadno da dostavi novu izjavu kojom mijenja uslove sadržane u ranijoj izjavi ili ukida primjenu odredbi ovog Protokola u odnosu na bilo koju teritoriju.

Izjava data u skladu sa ovim članom smatraće se kao da je data u skladu sa stavom 1, člana 56 Konvencije.

Član 5

Odnos s Konvencijom

U pogledu Visokih strana ugovornica odredbe člana 1, 2, 3 i 4 ovog Protokola smatraju se dodatnim članovima Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

Član 6

Potpis i ratifikacija

Ovaj Protokol je otvoren za potpis članicama Savjeta Evrope koje su potpisnice Konvencije; on se ratifikuje istovremeno ili posle ratifikacije Konvencije. On stupa na snagu posle deponovanja deset ratifikacionih instrumenata. U pogledu svake potpisnice koja ga bude ratifikovala posle toga, Protokol stupa na snagu na dan kada ona deponuje svoj ratifikacioni instrument.

Ratifikacioni instrumenti se deponuju kod generalnog sekretara Savjeta Evrope, koji će sve članice obavijestiti o imenima onih članica koje su izvršile ratifikaciju.

Sačinjeno u Parizu, na dan 20. marta 1952, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se odlaže u arhiv Savjeta Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene prepise vladi svake države potpisnice.

Protokol 4 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kojim se obezbjeđuju izvesna prava i slobode koja nijesu uključena u Konvenciju i prvi protokol uz nju.

Strazbur, 16. septembra 1963.

Vlade potpisnice, kao članice Savjeta Evrope,

Riješene da preduzmu korake radi obezbjeđenja zajedničkog sprovođenja izvjesnih prava i sloboda pored onih već sadržanih u Dijelu I Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"), te članovima 1 do 3 prvog Protokola uz Konvenciju, potpisanog u Parizu 20. marta 1952, Sporazumjele su se o sledećem:

Član 1

Zabrana dužničkog zatvora

Niko se ne može lišiti slobode samo zato što nije u stanju da ispuni ugovornu obavezu.

Član 2

Sloboda kretanja

1 Svako ko se zakonito nalazi na teritoriji jedne države ima, na toj teritoriji, pravo na slobodu kretanja i slobodu izbora boravišta.

2 Svako je slobodan da napusti bilo koju zemlju, uključujući i sopstvenu.

3 Nikakva ograničenja ne mogu se postaviti u odnosu na vršenje ovih prava sem onih koja su u skladu sa zakonom i koja su neophodna u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbjednosti ili javne bezbjednosti, radi očuvanja javnog poretka, za spriječavanje kriminala, za zaštitu zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

4 Prava iz stava 1 mogu se, takođe, u izvjesnim oblastima podvrgnuti ograničenjima koja su uvedena u skladu sa zakonom i opravdana javnim interesom u demokratskom društvu.

Član 3

Zabrana protjerivanja sopstvenih državljana

1 Niko ne može biti protjeran, bilo pojedinačnom bilo kolektivnom mjerom, s teritorije države čiji je državljanin.

2 Niko ne može biti lišen prava da uđe na teritoriju države čiji je državljanin.

Član 4

Zabrana grupnog protjerivanja stranaca

Zabranjeno je kolektivno proterivanje stranaca.

Član 5

Teritorijalna primjena

1 Svaka Visoka strana ugovornica može prilikom potpisivanja ili ratifikacije, ili u svako doba poslije toga, dostaviti generalnom sekretaru Savjeta Evrope izjavu o tome u kom obimu prihvata da se odredbe ovog Protokola primjenjuju na teritorijama za čije je međunarodne odnose odgovorna, a koje je označila u izjavi.

2 Svaka Visoka strana ugovornica koja je dostavila izjavu u smislu prethodnog stava može naknadno da dostavi novu izjavu kojom mijenja uslove sadržane u ranijoj izjavi ili ukida primjenu odredbi ovog Protokola u odnosu na bilo koju teritoriju.

3 Izjava data u skladu s ovim članom smatraće se kao da je data u skladu sa stavom 1, člana 56 Konvencije.

4 Teritorija svake države na koju se primjenjuje ovaj Protokol na osnovu ratifikacije ili prihvatanja, i svaka teritorija na koju se ovaj Protokol primjenjuje na osnovu izjave te države date na osnovu ovog člana, smatraju se odvojenim teritorijama u smislu člana 2 i 3.

5 Država koja je dala izjavu u skladu sa stavom 1 ili 2 ovog člana može u svako doba izjaviti u ime jedne ili više teritorija na koje se izjava odnosi da prihvata nadležnost Suda da prima predstavke od pojedinaca, nevladinih organizacija ili grupa pojedinaca prema odredbama člana 34 Konvencije, a u vezi članova 1 do 4 ovog Protokola ili pak nekog od tih članova.

Član 6

Odnos s Konvencijom

U pogledu Visokih strana ugovornica odredbe člana 1 do 5 ovog Protokola smatraju se dodatnim članovima Konvencije i sve odredbe Konvencije primenjuju se u skladu s tim.

Član 7

Potpis i ratifikacija

1 Ovaj Protokol je otvoren za potpis članicama Savjeta Evrope koje su potpisnice Konvencije; on se ratifikuje istovremeno ili posle ratifikacije Konvencije. On stupa na snagu poslije deponovanja pet ratifikacionih instrumenata. U pogledu svake potpisnice koja ga bude ratifikovala posle toga, Protokol stupa na snagu na dan kada ona deponuje svoj ratifikacioni instrument.

2 Ratifikacioni instrumenti se deponuju kod generalnog sekretara Savjeta Evrope, koji će sve članice obavijestiti o tome koje su članice izvršile ratifikaciju.

U potvrdu čega su dolje potpisana i u tom cilju propisno ovlašćena lica i potpisala ovaj Protokol.

Sačinjeno u Strazburu, na dan 16. marta 1963, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako mjerodavna, u jednom primjerku koji se odlaže u arhiv Savjeta Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene prepise svakoj državi potpisnici.

Protokol 6 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda o ukidanju smrtne kazne

Strazbur, 28. aprila 1983.

Države članice Savjeta Evrope, potpisnice ovog Protokola uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisanu u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"),

Smatrajući da promjene do kojih je došlo u nekoliko država članica Savjeta Evrope izražavaju opštu težnju ka ukidanju smrtne kazne, Sporazumele su se o sljedećem:

Član 1

Ukidanje smrtne kazne

Smrtna kazna se ukida. Niko se ne smije osuditi na smrtnu kaznu ili pogubiti.

Član 2

Smrtna kazna za vrijeme rata

Država može u svom zakonodavstvu da predvidi smrtnu kaznu za djela izvršena u doba rata ili neposredne ratne opasnosti; takva kazna primijeniće se samo u slučajevima predviđenim zakonom i u skladu s njegovim odredbama. Država obavještava generalnog sekretara Savjeta Evrope o odgovarajućim odredbama tog zakona.

Član 3

Zabrana odstupanja

Ni od jedne odredbe ovog Protokola ne može se odstupiti na osnovu člana 15 Konvencije.

Član 4

Zabrana rezervi

Na odredbe ovog Protokola ne mogu se stavljati rezerve na osnovu člana 57 Konvencije.

Član 5

Teritorijalna primjena

1 Svaka država može, prilikom potpisivanja ili kada deponuje instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja, da odredi teritoriju ili teritorije na koje se ovaj Protokol primenjuje.

2 Svaka država može, u svako doba posle toga, putem izjave upućene generalnom sekretaru Savjeta Evrope, da proširi primenu ovog Protokola na bilo koju drugu teritoriju označenu u izjavi. U pogledu takve teritorije Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji nastupa poslije dana kada generalni sekretar primi takvu izjavu.

3 Svaka izjava učinjena na osnovu prethodna dva stava može, u pogledu teritorije označene u njoj, da se povuče putem izjave upućene generalnom sekretaru. Povlačenje izjave ima dejstvo od prvog dana mjeseca koji nastupa nakon dana kada je generalni sekretar primio takvo obavještenje.

Član 6

Odnos s Konvencijom

U pogledu Visokih strana ugovornica odredbe člana 1 do 5 ovog Protokola smatraju se dodatnim članovima Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

Član 7

Potpis i ratifikacija

Ovaj Protokol je otvoren za potpis državama članicama Savjeta Evrope koje su potpisnice Konvencije. On se ratifikuje, prihvata ili odobrava. Država članica Savjeta Evrope ne može da ratifikuje, prihvati ili odobri ovaj Protokol ako nije istovremeno ili prethodno ratifikovala Konvenciju. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja se deponuju kod generalnog sekretara Savjeta Evrope.

Član 8

Stupanje na snagu

1 Ovaj Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji nastupa poslije dana kada je pet država članica Savjeta Evrope izrazilo svoj pristanak da ih ovaj Protokol obavezuje u skladu sa odredbama člana 7.

2 U pogledu svake države članice koja poslije toga izrazi svoj pristanak da je ovaj Protokol obavezuje, on stupa na snagu prvog dana mjeseca koji nastupa poslije dana kada je deponovan instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja.

Član 9

Deponovanje

Generalni sekretar Savjeta Evrope obavještava države članice Savjeta Evrope o:

- a svakom potpisu;
- b deponovanju svakog instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja;
- c svakom datumu stupanja na snagu ovog Protokola u skladu sa članovima 5 i 8;
- d svakoj kojoj drugoj radnji, obavještenju ili saopštenju u vezi s ovim Protokolom.

U potvrdu čega su dolepotpisana i u tom cilju propisno ovlašćena lica i potpisala ovaj Protokol.

Sačinjeno u Strazburu, na dan 28. aprila 1983, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se odlaže u arhiv Savjeta Evrope. Generalni sekretar Savjeta Evrope će dostaviti ovjerene prepise svakoj državi članici Savjeta Evrope.

Protokol 7 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

Strazbur, 22. novembar 1984.

Države potpisnice, članice Savjeta Evrope,

Riješene da preduzmu dalje korake da bi obezbedile zajedničko sprovođenje izvjesnih prava i sloboda putem Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"),
Sporazumele su se o sljedećem:

Član 1

Zaštita u postupku protjerivanja stranaca

1 Stranac koji zakonito boravi na teritoriji jedne države ne može se iz nje protjerati, osim na osnovu odluke donijete u skladu sa zakonom, i ima pravo:

a da iznese razloge kojima osporava protjerivanje;

b da se njegov slučaj preispita; i

c da u tu svrhu bude zastupljen pred nadležnom vlasti ili licem ili licima koja ta vlast odredi.

2 Stranac se može protjerati i pre nego što iskoristi svoja prava prema stavu 1. a, b i c ovog člana, ako je protjerivanje neophodno u interesu javnog reda ili se zasniva na razlozima nacionalne bezbjednosti.

Član 2

Pravo na žalbu u krivičnim stvarima

1 Svako ko je odlukom suda osuđen za krivično djelo ima pravo da njegovu osudu ili kaznu preispita viši sud. Ostvarivanje ovog prava, uključujući i osnove za njegovo korišćenje, uređuje se zakonom.

2 Ovo pravo može trpjeti izuzetke kada je riječ o djelima manjeg značaja, koja su propisana zakonom, ili u slučajevima kada je licu u pitanju u prvom stepenu sudio najviši sud ili je isto bilo osuđeno nakon izjavljene žalbe protiv oslobađajuće presude.

Član 3

Naknada za pogrešnu osudu

Ako je neko lice bilo pravosnažnom presudom osuđeno zbog krivičnog djela i ako je kasnije njegova presuda bila ukinuta ili je bio pomilovan zbog toga što neka nova ili novootkrivena činjenica neosporno ukazuje da se radilo o sudskoj grešci, lice koje je pretrpjelo kaznu kao posljedicu takve osude dobiće naknadu u skladu sa zakonom ili praksom dotične države, osim ako se ne dokaže da je ono u potpunosti ili djelimično odgovorno za to što nepoznata činjenica nije blagovremeno otkrivena.

Član 4

Pravo da se ne bude suđen ili kažnjen dvaput u istoj stvari

1 Nikome se ne smije ponovo suditi niti se može ponovo kazniti u krivičnom postupku u nadležnosti iste države za djelo zbog koga je već bio pravosnažno oslobođen ili osuđen u skladu sa zakonom i krivičnim postupkom te države.

2 Odredbe prethodnog stava ne spriječavaju ponovno otvaranje postupka u skladu sa zakonom i krivičnim postupkom date države, ako postoje dokazi o novim ili

novootkrivenim činjenicama, ili ako je u ranijem postupku došlo do bitne povrjede koja je mogla da utiče na njegov ishod.

3 Ovaj se član ne može staviti van snage na osnovu člana 15 Konvencije.

Član 5

Jednakost supružnika

U vezi s brakom, u toku braka i u slučaju njegovog raskida, supružnici su ravnopravni u pogledu međusobnih građanskopravnih prava i obaveza i u svom odnosu prema djeci. Ovim se članom države ne sprječavaju da preduzimaju neophodne mjere u interesu djece.

Član 6

Teritorijalna primjena

1 Svaka država može, prilikom potpisivanja ili kada deponuje instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja, da odredi teritoriju ili teritorije na koje se ovaj Protokol primjenjuje i da navede stepen u kome će se njegove odredbe primjenjivati na tim teritorijama.

2 Svaka država može, u svako doba poslije toga, putem izjave upućene generalnom sekretaru Savjeta Evrope, da proširi primjenu ovog Protokola na bilo koju drugu teritoriju označenu u izjavi. U pogledu takve teritorije Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji nastupa posle protoka dvomjesečnog perioda od dana kada generalni sekretar primi takvu izjavu.

3 Svaka izjava učinjena na osnovu prethodna dva člana može, u pogledu teritorije označene u njoj, da se povuče ili izmijeni putem izjave upućene generalnom sekretaru. Povlačenje ili izmjena izjave ima dejstvo od prvog dana mjeseca koji nastupa poslije protoka dvomjesečnog perioda od dana kada generalni sekretar primi takvu izjavu.

4 Izjave data u skladu sa ovim članom smatraće se kao da je data u skladu sa stavom 1, člana 56 Konvencije.

5 Teritorija svake države na koju se primjenjuje ovaj Protokol na osnovu ratifikacije, prihvatanja i odobrenja, i svaka teritorija na koju se ovaj Protokol primjenjuje na osnovu izjave te države na osnovu ovog člana, mogu se smatrati odvojenim teritorijama u smislu člana 1.

6 Država koja je dala izjavu u skladu sa stavom 1 ili 2 ovog člana može u svako doba izjaviti u ime jedne ili više teritorija na koje se izjava odnosi da prihvata nadležnost Suda da prima predstavke od pojedinaca, nevladinih organizacija ili grupa pojedinaca prema odredbama člana 34 Konvencije, a u vezi članova 1 do 5 ovog Protokola.

Član 7

Odnos s Konvencijom

U pogledu Visokih strana ugovornica odredbe člana 1 do 6 ovog Protokola smatraju se dodatnim članovima Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

Član 8

Potpis i ratifikacija

Ovaj Protokol je otvoren za potpis članicama Savjeta Evrope koje su potpisnice Konvencije. On se ratifikuje, prihvata ili odobrava. Država članica Savjeta Evrope ne može da ratifikuje, prihvati ili odobri ovaj Protokol ako nije istovremeno ili prethodno

ratifikovala Konvenciju. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja se deponuju kod generalnog sekretara Savjeta Evrope.

Član 9

Stupanje na snagu

1 Ovaj Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji nastupa poslije protoka dvomjesečnog perioda od dana kada je sedam država članica Savjeta Evrope izrazilo svoj pristanak da ih ovaj Protokol obavezuje u skladu sa odredbama člana 8.

2 U pogledu svake države članice koja poslije toga izrazi svoj pristanak da je ovaj Protokol obavezuje, on stupa na snagu prvog dana mjeseca koji nastupa poslije protoka dvomjesečnog perioda od dana kada je deponovan instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja.

Član 10

Deponovanje

Generalni sekretar Savjeta Evrope obavještava države članice Savjeta Evrope o:
a svakom potpisu;

b deponovanju svakog instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja;

c svakom datumu stupanja na snagu ovog Protokola u skladu sa članovima 6 i 9;

d svakoj drugoj radnji, obavještenju ili saopštenju u vezi s ovim Protokolom.

U potvrdu čega su dole potpisana i u tom cilju propisno ovlašćena lica i potpisala ovaj Protokol.

Sačinjeno u Strazburu, na dan 22. novembra 1984, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se odlaže u arhiv Savjeta Evrope. Generalni sekretar Savjeta Evrope će dostaviti ovjerene prepise svakoj državi članici Savjeta Evrope.

Protokol 12 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

Rim, 4. novembar 2000.

Države potpisnice, članice Savjeta Evrope,

imajući u vidu osnovno načelo da su svi ljudi jednaki pred zakonom i imaju pravo na jednaku zaštitu zakona;

riješene da preduzmu dalje korake radi unaprjeđivanja jednakosti svih ljudi kolektivnom primjenom opšte zabrane diskriminacije putem Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu: »Konvencija«);

potvrđujući da načelo nediskriminacije ne sprečava potpisnice da preduzimaju mjere radi unaprjeđivanja pune i delotvorne jednakosti pod uslovom da postoji objektivno i razumno opravdanje za takve mjere, saglasile su se o sljedećem:

Član 1

Opšta zabrana diskriminacije

1. Uživanje svakog prava koje zakon predviđa mora se obezbjediti bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što je pol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovjest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost s nekom nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.
2. Javne vlasti ne smiju ni prema kome vršiti diskriminaciju po osnovima kao što su oni pomenuti u stavu 1.

Član 2

Teritorijalna primjena

- 1 Svaka država može, u vreme potpisivanja ili prilikom deponovanja instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju, označiti teritoriju ili teritorije na kojima će se primjenjivati ovaj Protokol.
2. Svaka država može bilo kada kasnije, deklaracijom upućenom Generalnom sekretaru Savjeta Evrope, proširiti primjenu ovog Protokola na neku drugu teritoriju označenu u deklaraciji. Protokol će stupiti na snagu u odnosu na takvu teritoriju prvog dana u mjesecu poslije isteka roka od tri mjeseca od dana kada je Generalni sekretar primio ovakvu deklaraciju.
3. Svaka deklaracija data po jednom od dva prethodna stava može se, u odnosu na svaku teritoriju označenu u deklaraciji, povući ili izmijeniti obavještenjem upućenom Generalnom sekretaru. Povlačenje ili izmjena stupiće na snagu prvog dana u mjesecu poslije isteka roka od tri mjeseca od dana kada je Generalni sekretar primio obavještenje.
- 4 Deklaracija data u skladu s ovim članom smatraće se saglasnom sa stavom 1 člana 56 Konvencije.
- 5 Svaka država koja je dala deklaraciju u skladu sa stavovima 1 ili 2 ovoga člana može u svako vrijeme izjaviti da prihvata nadležnost Suda da prima predstavke pojedinaca, nevladinih organizacija ili grupa pojedinaca u odnosu na član 1 ovog Protokola s jedne ili više teritorija na koje se deklaracija odnosi, kao što je predviđeno članom 34 Konvencije.

Član 3

Odnos prema Konvenciji

Odredbe članova 1 i 2 ovoga Protokola smatraće se između država ugovornica dodatnim članovima Konvencije i sve će se odredbe Konvencije primenjivati u skladu s tim.

Član 4

Potpis i ratifikacija

Ovaj Protokol biće otvoren za potpisivanje od strane država članica Savjeta Evrope koje su potpisale Konvenciju. On podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju. Država članica Savjeta Evrope ne može ratifikovati, prihvatiti ili odobriti ovaj Protokol a da prije toga ili istovremeno ne ratifikuje Konvenciju. Instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju deponovaće se kod Generalnog sekretara Savjeta Evrope.

Član 5

Stupanje na snagu

1 Ovaj Protokol stupiće na snagu prvog dana u mjesecu poslije isteka roka od tri mjeseca od dana kada deset država članica Savjeta Evrope budu izrazile saglasnost da ih Protokol obavezuje u skladu s odredbama člana 4.

2 U odnosu na svaku državu koja kasnije izrazi svoju saglasnost da bude njime obavezana Protokol će stupiti na snagu prvog dana u mjesecu poslije isteka roka od tri mjeseca od dana deponovanja instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju.

Član 6

Funkcije depozitara

Generalni sekretar Savjeta Evrope obavještava države članice Savjeta Evrope o:
a svakom potpisu;

b deponovanju svakog instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja;

c svakom datumu stupanja na snagu ovog Protokola u skladu s članovima 2 i 5;

d svakoj drugoj radnji, obavještenju ili saopštenju u vezi s ovim Protokolom.

U potvrdu čega su dolepotpisana i u tom cilju propisno ovlašćena lica i potpisala ovaj Protokol.

Sačinjeno u Rimu, na dan 4. novembra 2000. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se odlaže u arhiv Savjeta Evrope. Generalni sekretar Savjeta Evrope će dostaviti ovjerene prepise svakoj državi članici Savjeta Evrope.

Protokol 13 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda o ukidanju smrtne kazne u svim okolnostima

Vilnius, 3. maj 2002.

Države članice Savjeta Evrope, potpisnice ovog Protokola,

Uvjerene da je pravo svakoga na život osnovna vrijednost u demokratskom društvu i da je ukidanje smrtne kazne od suštinske važnosti za zaštitu ovog prava, kao i za potpuno priznavanje urođenog dostojanstva svih ljudskih bića;

Želeći da učvrste zaštitu prava na život, zajemčenog Konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda potpisanom u Rimu, 4. novembra 1950 (u daljem tekstu: Konvencija);

Imajući u vidu da Protokol 6 uz Konvenciju, koji se odnosi na ukidanje smrtne kazne, potpisan u Strazburu, 28. aprila 1983, ne isključuje smrtnu kaznu za djela počinjena u vreme ratnog stanja ili stanja neposredne ratne opasnosti;

Riješene da preduzmu odlučujući korak u cilju ukidanja smrtne kazne u svim okolnostima,

Sporazumjele su se o sljedećem:

Član 1

Ukidanje smrtne kazne

Smrtna kazna se ukida. Niko se ne smije osuditi na smrtnu kaznu ili pogubiti.

Član 2

Zabrana odstupanja

Nijedna odredba ovog Protokola ne može se staviti van snage na osnovu člana 15 Konvencije.

Član 3

Zabrana stavljanja rezervi

Na odredbe ovog Protokola ne mogu se stavljati rezerve na osnovu člana 57 Konvencije.

Član 4

Teritorijalna primjena

1 Svaka država može u trenutku potpisivanja ili deponovanja instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju, naznačiti teritoriju ili teritorije na koje se ovaj Protokol primenjuje.

2 Svaka država ugovornica može naknadno, izjavom upućenom Generalnom sekretaru Savjeta Evrope, proširiti primjenu ovog Protokola na neku drugu teritoriju navedenu u izjavi. U odnosu na tu teritoriju Protokol stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji nastupa po isteku perioda od tri mjeseca od dana kada je Generalni sekretar primio tu izjavu.

3 Svaka izjava data u skladu s prethodna dva stava, u odnosu na svaku teritoriju navedenu u izjavi, može da se povuče ili izmijeni notifikacijom dostavljenom Generalnom sekretaru. Povlačenje ili izmjena stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji nastupa po isteku perioda od tri mjeseca od dana kada je Generalni sekretar primio pomenutu notifikaciju.

Član 5

Odnos prema Konvenciji

U pogledu Visokih strana ugovornica odredbe članova 1 do 4 ovog Protokola smatraju se dodatnim članovima Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

Član 6

Potpis i ratifikacija

Ovaj Protokol je otvoren za potpis državama članicama Savjeta Evrope koje su potpisnice Konvencije. On podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju. Država članica Savjeta Evrope ne može da ratifikuje, prihvati ili odobri ovaj Protokol bez prethodne ili istovremene ratifikacije Konvencije. Instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju deponuju se kod Generalnog sekretara Savjeta Evrope.

Član 7

Stupanje na snagu

1 Ovaj Protokol stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji nastupa po isteku perioda od tri mjeseca od dana kada je deset država članica Savjeta Evrope izrazilo pristanak da se obavežu ovim Protokolom u skladu s odredbama člana 6.

2 U odnosu na državu članicu koja naknadno izrazi pristanak da se obaveže ovim Protokolom, on stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji nastupa po isteku perioda od tri mjeseca od dana deponovanja instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju.

Član 8

Funkcije depozitara

Generalni sekretar Savjeta Evrope obavještava države članice Savjeta Evrope o:
a svakom potpisu;

b deponovanju svakog instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja;
c svakom datumu stupanja na snagu ovog Protokola u skladu sa članovima 4 i 7;

d svakoj drugoj radnji, obavještenju ili saopštenju u vezi s ovim Protokolom; U potvrdu čega su dolepotpisana i u tom cilju propisno ovlašćena lica i potpisala ovaj Protokol.

Sačinjeno u Viljnusu na dan 3. maja 2002, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se odlaže u arhiv Savjeta Evrope. Generalni sekretar Savjeta Evrope će dostaviti ovjerene prepise svakoj državi članici Savjeta Evrope.